

ЛЕШЕК МОНДЖИК
ОТ МРАКА
ПРОСТРАНСТВО И ВРЕМЕ

ноември 1994
ПОЛСКИ ИНСТИТУТ
София, бул. Цар Освободител 12

На корицата - "Скитник" - сценарий, сценография и режисура Лешек Монджик

ЛЕШЕК МОНДЖИК е режисьор и сценограф. Роден е на 5 февруари 1945 г. в Бартошовина в Свентокшиските планини. Занимава се със сценография от 1967 г. Основател и директор на театъра "Сцена пластика" към Католическия университет в Люблин.

Лешек Монджик е организиран и театрални международни групи, които са завършвали с представянето на спектакли в Прско /остров Углиян/, Ширсбург, Болеславец, Шарлевиц, Берлин, Хамбург, Лион, Кюимбра, Ваас, Буфало, Хелзинки, Вроцлав, Бои, Руан, Амстердам, Порт Монтемор. Сценограф е на спектаклите: "Банда", "Старополски триптих", "Тестамент", "Накъде бързаш, конче?", "Иванов", "Ариан и Брабе Блу", "Пориография", "Черната стая", "Дон Кихот", "Лабиринт", "Цайт-шмер", "Касандра", "Терра фелисита", "Реплика вавилоника". Своята изложба "Сцена пластика" Монджик е показвал в Белград, Бъркли, Брюксел, Буфало, Ню Йорк, Прага, Сан Франциско, Токио, Ваас, Вашингтон, Вордингборг, Бронхолм, Дрезден, Липск и много други.

Лешек Монджик е участвал в няколко десетки международни фестивали, където е представил свои спектакли и изложби - Фрайбург, Парма, Берлин, Лондон, Глазгоу, Палермо, Вилаж, Хамбург, Лиеж, Брюксел, Женева, Валядолид, Монако, Москва, Белград, Гесен, Франкфурт, Хелзинки, Стокхолм, Тояма, Кайро, Лозана, Копенхаген, Авиньон, Руан, Нанси, Нант, Касн, Гандава, Будапешта, Леууен, Айтховен, Кил.

На "Сцена пластика" към Католическия театър в Люблин представя следните спектакли: "Ессе хомо" - 1970, "Раждания" - 1971, "Вечера" - 1972, "Влакна" - 1973, "Икар" - 1974, "Дамга" - 1975, "Хербарий" - 1976, "Влага" - 1978, "Скитник" - 1980, "Бриг" - 1983, "Омотаване" - 1986, "Врата" - 1989, "Дъх" - 1992.

Лешек Монджик е лауреат на следните награди:

- Награда на името на В. Пиетшак
- Награда "ПризMAT" за цялостно творчество от сп. "Проект"
- Награда на името на св. Брат Алберт - за сакрални нишки в изкуството
- Награда на критиците за спектакъла "Влага" на Международния фестивал на театралните експерименти, Кайро 91
- Награда на Полския център "III" за "Принос към световния театър"
- Награда за режисура, сценография и театрална техника на спектакъла "Хербарий" на Световния театрален фестивал в Тояма, Япония
- Награда на министъра на външните работи на Република Полша проф. К. Скубишевски за "Постижения на полската култура в света", 1993 г.

Монджик е носител на още специални награди, Гранд при и отличия на различни прегледи на изкуството и театрални фестивали. Води занятия със студенти и поставя спектакли в Театралната академия в Хелзинки, в Академията на изкуството в Берлин, в Академията на изкуството в Амстердам и в Университета на Буфало.

*Пьотр Желински,
мениджър на "Сцена пластика"*

Лешек Монджик е личност сред театралните творци. Той е режисьор, основател на "Сцена пластика" към Католическия университет в Люблин - един театър на безсловесното въздействие, на въображението. Неговото изкуство е наситено с антагонизми, специфично използване на изразните средства, разчупващо определени канони, нов начин на правене на театър. В резултат на непрекъснати експерименти Монджик се отказва от класическия актьор, като го заменя с актьор-марионетка.

Актьорът в театъра на Монджик е в едно ограничено пространство, благодарение на което постига една невероятна дълбочина.

Всяка частица от театъра е като жива. Всички статични елементи в един миг започват да се преместват, задвижвани от светлината и музиката, драматургията е синхронизирана с поредните картини и поглъща съзнанието на зрителя.

Интересно е, че при Монджик при цялата сложност на разглежданите теми не съществува проблемът за диалог със зрителя. Активизирането му е залегнало в основите на театралната концепция. Никой не остава безразличен, даже и най-малкият символ се възприема от зрителя и той го преживява по свой начин.

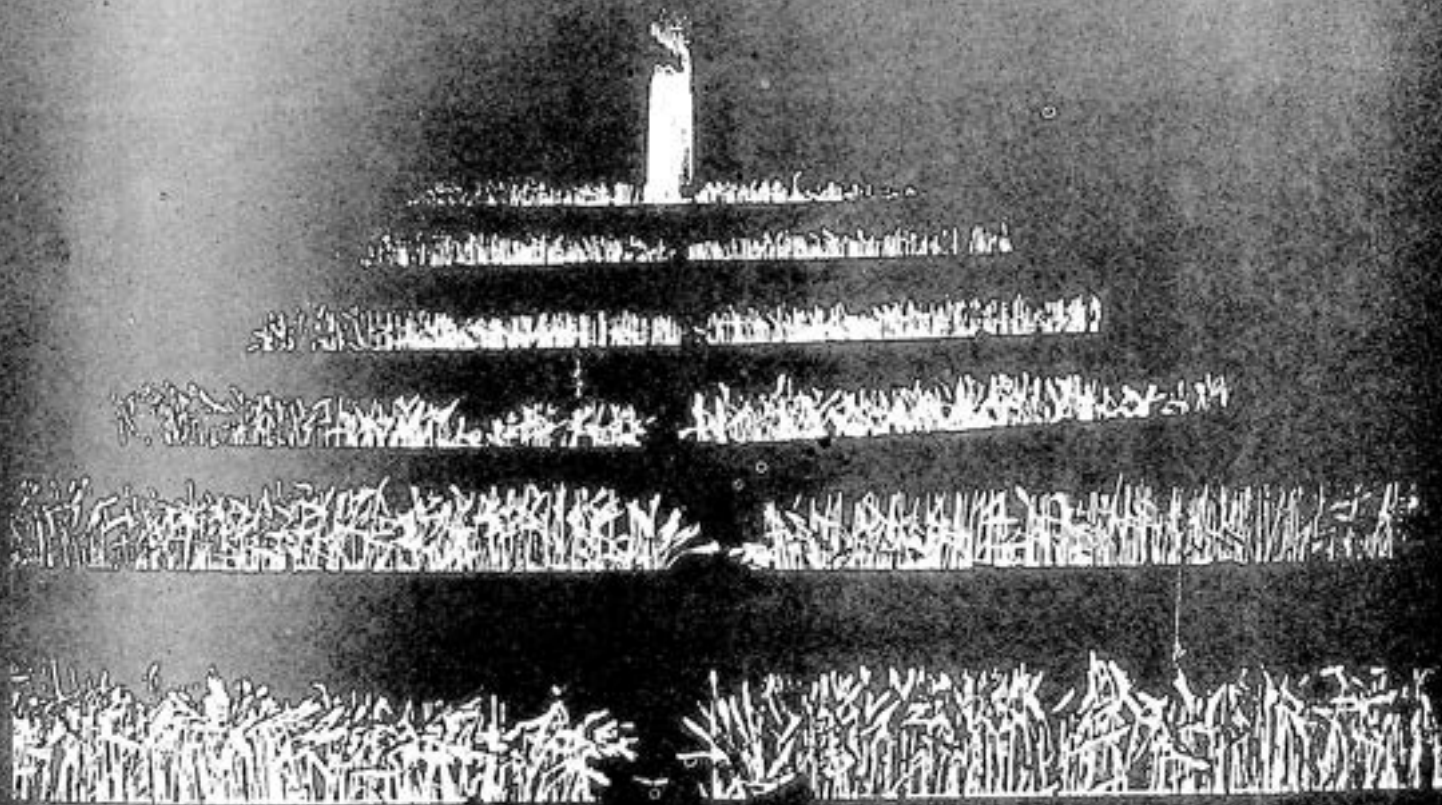
Представяната изложба е именно този театър - затворени в едно помещение няколко пиеси, които образуват интегрална цялост. Това е един вид ретроспекция, синтез на многогодишната работа на Лешек Монджик.

Честотата на моите словесни изказвания е право пропорционална на количеството на думите в пиесите ми. Давам си сметка, че това съотношение има обща база, струва ми се не само биографична, но и конкретна, обективна. В третия спектакъл, поставен от мен в театър "Сцена пластика", "Вечеря" - 1972 г., словото изчезва. Узрях за такова мълчание, така както другите узряваха за съвършено красноречие. Всичките саркастични забележки, които имам към говореното или писаното слово, се отнасят

също и за този текст. Може би аз съм най-малко компетентен да говоря за своето изкуство. Най-важното, което искам да кажа в спектакъла, е изразено в неговото заглавие. Останалото трябва да се види и да се преживее.

Не е достатъчно да се каже, че съм се обърнал към мълчанието, понеже ме е смазвал мрачният и фалшив патос от времето на детството ми и ме е шокирал фалшът на по-късните времена, макар че несъмнено това е част от всичко, което ме детерминира. Мисля обаче, че най-важният аргумент за поредните редукции /слово, актьор, конкретно/ в спектаклите ми, е дълбокото убеждение, че съществуват райони от действителността, а особено от човешката действителност, които биват осакатявани от словото. Нещо повече: твърдя, че спрямо тези райони съществуват подходящи художествени средства, изразяващи истината за тях. Една от теоритите за изкуството гласи, че оперните герои, за да предадат това, с което се идентифицират, не трябва да говорят, а да пеят. Също така действителността на представленията на "Сцена пластика" се изразява чрез пространството си, построено от светлина, ритъм и настроение. Това е една дълбоко човешка действителност. Нейното съдържание се състои от фундаментални страсти и екзистенциални състояния, които човек невинаги осъзнава и с които неговият разум невинаги успява да се справи. Любов, вяра, святост, ужас, чувството, че всичко е свършено, смърт - ето кое изпълва пространството на тези спектакли и по принцип през цялото време - от началото на 1969 г. до най-новия спектакъл "Врата" - създавам един и същ спектакъл.

Leszek Mordziej

БЛУЖДАЕЩО

ИКАР